

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ Кам'янець-Подільський фаховий
коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-
Подільський державний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії

Ірина ГАРБАРЕЦЬ

«17» березня 2024 р.

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З ОСНОВ ЕКОНОМІКИ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ
НА ОСНОВІ ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ
КВАЛІФІКОВАНИЙ РОБІТНИК
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОГО СТУПЕНЯ
ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА**

за спеціальностями 071 Облік і оподаткування
051 Економіка
231 Соціальна робота
053 Психологія

Розглянуто і схвалено
на засіданні циклової комісії
обліково-економічних дисциплін
Протокол від «17» квітня 2024 р. № 11
Голова циклової комісії

Ірина ГЛЬОС

м. Кам'янець-Подільський, 2024

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму фахової співбесіди з основ економіки для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра Відокремленого структурного підрозділу Кам'янець-Подільський фаховий коледж Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут» укладено на основі програми «Економіка» (профільний рівень) для закладів загальної середньої освіти (затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 р. № 1407).

Метою фахової співбесіди з основ економіки є перевірка рівня підготовки вступників, який має бути достатнім для подальшого навчання за освітньо-професійними програмами зі спеціальностей 071 Облік і оподаткування та 051 Економіка у відповідності до вимог до посад, визначених «Довідником кваліфікаційних характерних професій працівників» і Національним класифікатором України ДК 003:2010 «Класифікатор професій», затверджений наказом №327 Держспоживстандарту від 27.07.2010 р.

Фахова співбесіда передбачає відповідь вступника на теоретичні питання з навчальної дисципліни «Основи економіки».

Завданням фахової співбесіди з основ економіки є перевірка здатності до опанування навчальної програми освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма фахової співбесіди з основ економіки включає всі розділи програмних курсів з економіки відповідно академічного та профільного рівнів.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОЇ СПІВБЕСІДИ

Співбесіда має характер індивідуальної бесіди з кожним вступником.

Вступник відповідає на питання співбесіди без попередньої підготовки. Бесіда з кожним студентом триває не більше 15 хвилин. Відповіді вступника фіксує один з екзаменаторів на «Аркуші відповідей на співбесіді».

При оцінюванні відповіді вступника враховуються:

– правильність, повнота відповіді;

- ступінь розуміння та усвідомленого відтворення вивченого;
- логічність, зв'язність, мовне оформлення відповіді;
- вміння застосовувати вивчений матеріал до конкретних випадків і наводити самостійно дібрані приклади.

Результат співбесіди оголошується одразу після закінчення вступного випробування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ФАХОВОЇ СПІВБЕСІДИ

Співбесіда – це форма вступного випробування, яка передбачає перевірку рівня знань, умінь та навичок вступника з конкурсного предмета.

Оцінювання знань вступників здійснюється за критеріями «рекомендовано (оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів)» / «не рекомендовано (оцінюється за шкалою від 0 до 99 балів)».

Рекомендований	175-200 б.	Абітурієнт вільно володіє матеріалом, виявляє творчі здібності та здатність до оригінальних рішень різноманітних навчальних завдань, застосовує набуті знання та вміння в нестандартних ситуаціях, вміє оперувати фактами. Можлива присутність одного-двох недоліків у вигляді обмовок, які абітурієнт легко виправляє після зауваження екзаменатора.
	150-174 б.	Абітурієнт володіє матеріалом та узагальнює набуті знання, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження власного судження, коментуючи їх. Допускає помилку або більше двох недоліків при висвітленні додаткових питань, які легко виправляє при зауваженні екзаменатора.
	125-149 б.	Абітурієнт володіє матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси та явища, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях, за допомогою екзаменатора знаходить потрібні приклади, робить недостатньо обґрунтовані висновки.

	100-124 б.	Абітурієнт володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, демонструє грубі помилки у відповідях. При вирішенні поставленого завдання абітурієнт не достатньо розуміє шляхи практичного використання одержаних знань.
Не рекомендований	0-99 б.	Теоретичний зміст питання не розкрито, абітурієнт плутається в основних базових поняттях, не в змозі розкрити зміст основних загальнотеоретичних термінів. Логіка відповідей побудована недостатньо чітко. Пропущено ряд важливих деталей або навпаки під час відповіді вступником розкривалися сторонні (або суміжні) питання.

У разі використання заборонених джерел абітурієнт на вимогу члена комісії залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОЇ СПІВБЕСІДИ

Тема 1. Завдання економічної науки та її значення в житті суспільства і людини

Економіка як наука для вирішення основної проблеми суспільства: забезпечення задоволення зростаючих потреб людей за обмежених виробничих ресурсів.

Предмет економічної науки. Суб'єкти економічних відносин. Об'єкти економічних відносин.

Функції економічної науки. Економічні знання для правильних рішень людини у споживанні, у виборі сфери діяльності, у підприємстві, у спілкуванні з органами влади.

Зв'язки економічної науки з іншими науками: правом, психологією, соціологією, географією, математикою та інформатикою.

Тема 2. Зміст основних економічних явищ та процесів

Виробництво: зміст, організаційні форми, структура та інфраструктура. Вплив виробництва на довкілля.

Ресурси виробництва: земля, праця, капітал, здатність до підприємницької діяльності, інформація. Фактори виробництва.

Продукт (результат) виробництва: його структура та призначення.

Економічна ефективність: зміст та способи оцінювання. Показники ефективності використання ресурсів виробництва.

Споживання: зміст, організаційні форми, структура та інфраструктура.

Розподіл та обмін: зміст, основні форми, структура та інфраструктура.

Взаємозв'язок основних сфер економіки: виробництва, обміну, розподілу та споживання.

Тема 3. Споживач в економіці. Економічні потреби та економічні інтереси

Споживач як основний суб'єкт сучасної економіки. Потреби споживача: зміст та класифікації. Прояви розвитку та безмежності потреб.

Споживчі блага як засіб задоволення потреб. Структура споживчих благ, Корисність споживчого блага і способи її оцінки. Граничне споживче благо і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності.

Бюджет споживача. Ознаки раціонального споживача. Закон (правило) оптимального вибору споживача.

Права споживача та їх захист у сучасному демократичному суспільстві.

Економічні інтереси, їх роль в організації економічного життя суспільства. Поєднання економічних інтересів окремих осіб, колективів та держави.

Тема 4. Проблема обмеженості ресурсів та вибору виробника

Прояви обмеженості виробничих ресурсів. Відтворювані та невідтворювані ресурси. Виробничі можливості. Повна зайнятість ресурсів і повний обсяг виробництва. Альтернативні варіанти використання ресурсів. Крива виробничих можливостей.

Поняття граничної норми заміщення. Альтернативна вартість. Ознаки раціонального виробника. Закон спадної продуктивності факторів (ресурсів) виробництва. Раціональне використання виробничих ресурсів в Україні.

Тема 5. Відносини власності

Економічний зміст відносин власності. Об'єкти власності. Суб'єкти власності. Власність і організація виробництва. Право власності.

Форми власності. Еволюція форм власності. Економічне значення захисту прав приватної власності.

Тенденції розвитку відносин власності у розвинутих демократичних країнах. Реформування відносин власності в Україні. Роль приватизації та націоналізації об'єктів власності.

Тема 6. Економічні системи. Особливості економічного кругообігу

Сутність та основні елементи економічної системи: економічні суб'єкти, способи координації їх діяльності. Зміст економічного кругообігу.

Ринкова, командна, змішана економіка: принципи організації, схеми кругообігу. Зв'язок економічної ефективності і соціальної справедливості.

Форми (моделі) ринкової економіки: ліберальна ринкова, соціальне ринкове господарство, демократичний соціалізм, модель «по один бік плану й ринку». Економічна система сучасної України.

Тема 7. Ринкове вирішення основних проблем економіки: що, як, для кого виробляти

Особливості розв'язання основних проблем економіки в умовах ринку. Явище «голосування грошима» у ринковому вирішенні питання «що виробляти».

Конкуренція виробників і мінімізація витрат у вирішенні питання «як виробляти».

Доходи споживачів як чинник у вирішенні питання «для кого виробляти».

Сутність ринкового саморегулювання: принцип «прихованої руки» ринку.

Зміст ринкової конкуренції та її роль в організації ринкової економіки. Переваги та обмеження ринкової конкуренції та ринкового саморегулювання.

Принципові відмінності досконалої (повної) конкуренції від інших форм організації ринку. Монополістична конкуренція та монополія.

Тема 8. Гроші в ринковій економіці

Сутність грошей. Зміст функцій грошей як засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження

Види грошей за матеріальними носіями: монети, паперові, чек, вексель, кредитна картка. Готівкові та депозитні гроші. Сучасні електронні гроші. Форми міжнародних грошей.

Грошова маса та її показники. Суспільна корисність та купівельна спроможність грошей. Чинники, що визначають купівельну спроможність грошей. Стійкість національних грошей та курс національної валюти.

Тема 9. Основні параметри ринку: попит, пропозиція, ринкова ціна

Ціна (цінність), витрати (вартість) та корисність товару. Ціна як результат ринкової взаємодії виробників та споживачів.

Ринковий попит: зміст, функція попиту від ціни. Ефект доходу та заміщення. Крива індивідуального попиту.

Ринкова пропозиція: зміст, функція пропозиції від ціни. Ефект перерозподілу та залучення гірших ресурсів. Крива індивідуальної пропозиції.

Нецінові чинники попиту та пропозиції. Ціна ринкової рівноваги. Зміст, графічне відображення. Неринкове ціноутворення.

Тема 10. Еластичність попиту і пропозиції та застосування знань про еластичність в практичній діяльності

Економічний зміст явища еластичності попиту за ціною. Особливості розрахунку показника еластичності попиту. Чинники, що впливають на еластичність попиту за ціною.

Економічний зміст явища еластичності пропозиції за ціною. Особливості розрахунку показника еластичності пропозиції. Чинники еластичності пропозиції.

Врахування еластичності при ціноутворенні, формуванні податкової системи та організації торгівельних відносин з іншими країнами.

Тема 11. Ринкова структура: особливості різних ринків

Ринок товарів та послуг. Суб'єкти ринку та його організація. Форми сучасної торгівлі. Особливості електронної торгівлі.

Ринки виробничих ресурсів: праці, капіталів, землі. Спільні ознаки та особливості.

Ринок праці: працівник та роботодавець як суб'єкти ринку. Їх права та зобов'язання. Що визначає попит і пропозицію на ринку праці.

Ринок капіталу. Покупці та продавці кредитних ресурсів. Що впливає на попит і пропозицію на ринку капіталу.

Ринок землі. Власники та орендарі (покупці) земельних ресурсів. Чинники попиту на землю та її пропозиції.

Державне регулювання ринку праці, капіталів та землі.

Ринок інформації як виробничого ресурсу. Виробники, покупці (користувачі) інформації. Права та зобов'язання виробників і споживачів інформаційних ресурсів.

Тема 12. Доходи у ринковій економіці

Закон ринкового формування доходів.

Рента – дохід власника земельних ресурсів. Види ренти. Ціна землі.

Заробітна плата як дохід найманого працівника. Диференціація заробітної плати. Роль уряду та профспілок у формуванні заробітної плати. Мінімальна заробітна плата та прожитковий мінімум. Типові системи заробітної плати. Номінальна та реальна заробітна плата.

Позичковий відсоток. Чинники диференціації позичкового відсотку на ринку кредитних ресурсів.

Особливості формування доходу власників цінних паперів. Курс акції.

Дохід від інвестицій на ринку фізичного капіталу. Дисконтування вартості доходу від інвестування у бізнесовий проект.

Дохід виробника інформаційних ресурсів у інформаційній економіці.

Нерівність у розподілі доходів: зміст, наслідки та способи вимірювання.

Проблеми формування та розподілу доходів в Україні.

Тема 13. Ринкова інфраструктура: біржі, банки, страхові компанії інші ринкові посередники

Взаємозв'язок структури та інфраструктури сучасного ринку

Товарні біржі у функціонуванні ринку товарів та виробничих ресурсів. Операції та організація товарної біржі. Роль уряду у її функціонуванні.

Фондова біржа у функціонуванні ринку капіталів та ринку цінних паперів. Операції фондової біржі. Її організація та роль уряду у функціонуванні. Індекси фондового ринку.

Банки у функціонуванні ринку капіталів. Основні операції та послуги банків. регулювання діяльності банків національним регулятором.

Інші фінансово-кредитні посередники – страхові компанії, трасти, інвестиційні фонди – у функціонуванні ринку капіталів.

Служби зайнятості та працевлаштування у функціонуванні ринку праці. Державні та недержавні служби (агенції) на ринку праці.

Ринкова інфраструктура сучасної України.

Тема 14. Особливості підприємницької діяльності. Робота підприємства

Підприємництво як особливий вид діяльності: функції підприємця. Доход і ризик у підприємстві. Підприємництво і суспільний прогрес. Інтереси підприємця, громади та суспільства: відмінності та сучасні способи гармонізації. Соціальна відповідальність підприємця.

Види підприємництва: виробниче, комерційне, посередницьке, фінансове. Підприємництво у інформаційній сфері. Підприємство як економічний суб'єкт. Підприємства різних форм власності.

Організаційні форми підприємств приватної власності: одноосібні володіння, партнерства, корпорації. Організаційні форми колективних підприємств: виробничі, збутові, споживчі кооперативи, кредитні спілки. Організаційні форми підприємств державної власності: комунальні та загальнодержавні. Переваги та обмеження різних організаційних форм підприємств приватної, колективної та державної власності.

Малі, середні та великі підприємства: переваги та обмеження. Сектор малого та середнього бізнесу у сучасній економіці.

Прибуткові та неприбуткові підприємства.

Тема 15. Організація підприємницької діяльності та основні показники діяльності підприємства

Виробнича функція: економічний зміст та графічна інтерпретація. Виробничі технології, ефект від масштабу і виробничі можливості підприємства.

Основні види витрат підприємства. Явні та неявні витрати. Постійні, змінні, загальні, граничні витрати. Графічна ілюстрація динаміки витрат.

Основні елементи витрат: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація. Собівартість виробництва одиниці товару.

Зв'язок доходів підприємця та витрат. Валовий доход (загальний виторг). Нормальний прибуток. Бухгалтерський та економічний прибуток. Рентабельність.

Визначення оптимального обсягу виробництва. Максимізація прибутку підприємства. Закон максимізації прибутку (мінімізації витрат). Альтернативні способи збільшення прибутку підприємства.

Тема 16. Організація фінансової діяльності підприємства

Фінансування підприємства. Джерела внутрішніх та зовнішніх фінансових ресурсів підприємства.

Баланс підприємства як джерело інформації про фінансові ресурси та майно підприємства. Зміст основних статей балансу. Звіт про фінансові результати як джерело інформації про успішність діяльності підприємства. Оцінка фінансових результатів підприємства: прибутковість та рентабельність.

Взаємозв'язки підприємств та банків. Умови та порядок надання підприємству банківської позики. Явище застави. Обґрунтування економічної доцільності банківської позики.

Сподіваний прибуток та ризик у діяльності підприємця. Мінімізація ризику і страхування. Види ризиків підприємства. Відносини між страховою компанією (страховиком) та підприємством (страхувальником). Страховий договір, страховий внесок та страхове відшкодування.

Підприємство як емітент (продавець) на фондовому ринку. Переваги та обмеження випуску акцій і облігацій для підприємства-емітента. Підприємство як покупець на фондовому ринку. Формування портфелю цінних паперів.

Тема 17. Управління підприємством

Основні складники процесу управління: управління виробництвом, персоналом, фінансами, збутом. Функції управління підприємством: аналіз, планування, організація, мотивація, контроль. Моделі організаційних структур управління.

Бізнес-план: зміст та структура. Основи управління проектами. Тип, масштаб, тривалість, вид проекту. Інноваційні проекти.

Маркетинг у діяльності підприємця. Функції маркетингу. Сегментація ринку за споживачами, продуктами, каналами збуту. Етапи маркетингового дослідження: мета, завдання, результат дослідження. Дослідження споживачів та конкурентів. Коефіцієнт конкурентоспроможності товару. Складові маркетингу: продукт, продажна ціна, просування товару, позиція на ринку. Реклама: мета, засоби, сучасні форми. Вимоги суспільства до реклами.

Особливості управління підприємством в Україні та інших країнах світу.

Тема 18. Основні прояви цілісності національної економіки

Виробничий потенціал національної економіки: трудові, земельні (природні), фінансові ресурси та технології.

Сектори національної економіки: домашніх господарств, підприємницький, державний, зовнішній.

Сукупні доходи та сукупні витрати: структура та взаємозв'язки. Валовий внутрішній продукт (ВВП) – показник результатів національного виробництва.

Способи розрахунку ВВП. Валовий національний дохід (ВНД). Реальний та номінальний ВВП. Використання ВВП для міжнародних порівнянь.

Тема 19. Безробіття та інфляція як макроекономічне явище

Безробіття як результат порушення рівноваги на ринку праці. Економічно активне та економічно неактивне населення. Безробітні та зайняті. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне (кон'юнктурне).

Різні пояснення причин безробіття та їх практична цінність. Наслідки безробіття для економіки та суспільства. Оцінка втрат від безробіття. Засоби обмеження безробіття. Соціальна допомога з безробіття.

Державна допомога у перекваліфікації, працевлаштуванні та професійній орієнтації. Якісна освіта як засіб обмеження безробіття. Особливості безробіття в Україні та можливості його регулювання.

Інфляція як наслідок порушення загальної рівноваги. Індекс цін та темп інфляції. Види інфляції за ознакою основної причини: інфляція попиту та інфляція витрат (шок пропозиції). Антиінфляційні заходи уряду. Зв'язок інфляції та безробіття. Інфляція в Україні та засоби її обмеження.

Тема 20. Роль уряду у регулюванні національної економіки

Пряме та непряме державне регулювання економіки. Держава у перерозподілі ресурсів і доходів. Соціальні гарантії та соціальний захист. Антимонопольне регулювання.

Суспільні блага. Види суспільних благ та роль уряду у їх створенні. Національна освіта та культура як суспільні блага.

Позитивні та негативні зовнішні економічні ефекти та роль уряду у їх регулюванні. Держава у системі економічного кругообігу як власник, виробник і споживач. Невдачі (обмеження) уряду. Громадянське суспільство та сучасні комунікації у забезпеченні ефективної роботи уряду.

Тема 21. Державні фінанси національної економіки. Державний бюджет

Фінансова система країни та фінансова політика уряду: цілі та інструменти.

Податкова система. Державний та зведений бюджет. Види податків. Податкові пільги. Інші (крім податків) надходження до державного бюджету.

Видатки державного бюджету: основні елементи та призначення. Державні закупівлі. Державні інвестиції. Соціальні виплати та допомоги. Видатки державного бюджету, що гарантують національну безпеку. Витрати з обслуговування державного боргу.

Балансування державного бюджету. Дефіцит (профіцит) бюджету. Державний борг. Види державного боргу.

Місцеві бюджети та місцеві податки.

Особливості формування та використання державного бюджету в Україні.

Тема 22. Світове господарство та національна економіка

Форми міжнародних економічних відносин: світова торгівля, міжнародний рух капіталів, міжнародна валютна система, міграція робочої сили, науково-технічне співробітництво та глобальна інформаційна мережа.

Суб'єкти світового господарства. Риси економік країн різного рівня розвитку та особливості взаємодії у економічній сфері. Наслідки економічної інтеграції для національних економік.

Глобалізація: зміст, об'єктивні причини та наслідки. Основні глобальні проблеми: вичерпання ресурсів, забруднення довкілля, продовольча проблема, стихійна міграція, поглиблення нерівності між країнами. Переваги глобалізації: масове використання сучасних технологій, урізноманітнення споживання, вищі

темпи економічного зростання. Основні загрози глобалізації: глобальні економічні (фінансові) кризи, втрата керованості національних економік національними урядами. Способи протидії загрозам глобалізації та гарантування зовнішньої економічної безпеки.

Тема 23. Міжнародна міграція робочої сили

Міжнародна міграція робочої сили: зміст, причини та види. Еміграція та імміграція. Реєміграція. Міграційне сальдо. Основні демографічні показники. Сутність та фактори виникнення світового ринку робочої сили. Діяльність Міжнародної організації праці (МОП).

Етапи міжнародної міграції робочої сили. Центри і основні напрями міжнародної міграції робочої сили. Світовий ринок робочої сили. Основні експортери робочої сили. «Відплив інтелекту». Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції.

Характерні риси сучасної міжнародної трудової міграції та розвитку світового ринку робочої сили. Сучасні тенденції вітчизняної трудової міграції. Державна міграційна політика в Україні.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Доведіть, чому сьогодні широка економічна освіта — одна з найважливіших загальнолюдських цінностей, без яких неможливий подальший прогрес цивілізації.
2. Які економічні умови визначили виникнення й становлення економічної теорії як науки?
3. Визначте основні етапи розвитку економічної думки.
4. Сформулюйте основні завдання, що ставить суспільство перед економічною наукою.
5. Які чотири фази включає в себе суспільне виробництво і якій з них слід надати пріоритетне значення?
6. Що являє собою невиробнича сфера і чи потрібна вона суспільству?
7. Розкрийте взаємозв'язок факторів виробництва.
8. Чим зумовлене виникнення товарних відносин?
9. Які визначальні ознаки товарної форми організації виробництва?
10. У чому полягає двоїстий характер праці втіленої у товар?
11. Розкрийте суть теорії вартості (цінності)?
12. У чому полягає сутність теорії граничної корисності?
13. Поясніть сутність теорії альтернативної вартості?
14. Розкрийте сутність і структуру економічної системи.
15. Охарактеризуйте основні типи економічних систем. На яких критеріях засновані класифікації економічних систем?
16. Зіставте регулюючі функції держави в командно-адміністративній та ринковій економіці.
17. Як впливають відносини власності на всю систему економічних відносин?

18. Розкрийте суть понять роздержавлення і приватизація.
19. У змішаній економіці роль основного регулятора ринкових відносин виконує держава. Чи згодні ви із цим твердженням?
20. Дайте характеристику сучасної ринкової системи господарювання.
21. Які основні функції ринку? Як вони реалізуються?
22. Яка роль держави за умов ринкової економіки?
23. Обґрунтуйте обмеженість ресурсів: фізичну, економічну, правову. Що таке раціональність?
24. Які елементи є економічною основою формування величини попиту?
25. Охарактеризуйте основні види еластичності попиту.
26. Як визначається еластичність попиту і пропозиції? Поясніть.
27. Назвіть нецінові чинники впливу на попит і пропозицію.
28. Охарактеризуйте спільні ознаки та відмінності ринку капіталу, грошей та цінних паперів.
29. Охарактеризуйте специфіку попиту й пропозиції землі. Визначте різницю в правах власників землі та орендарів.
30. Що таке рента? Назвіть види ренти.
31. Дайте характеристику форм і систем заробітної плати.
32. Визначте чинники, від яких залежить величина реальної заробітної плати.
33. Розкрийте суть поняття «підприємництво».
34. Хто є суб'єктами бізнесу? Охарактеризуйте і сформулюйте їх інтереси.
35. Які ви знаєте форми підприємницької діяльності? Наведіть приклади.
36. Охарактеризуйте переваги та назвіть перспективи розвитку малого бізнесу в Україні.
37. Розкрийте суть макроекономічної нестабільності. Поясніть циклічність розвитку ринкової економіки.
38. Розкрийте сутність грошей та зміст їхніх функцій. Назвіть основні види грошей.
39. Наведіть приклади готівкових та безготівкових розрахунків та поясніть різницю між ними.
40. Охарактеризуйте економічний цикл і його фази.
41. Назвіть і обґрунтуйте соціально-економічні наслідки безробіття.
42. Дайте визначення основним видам інфляції.
43. Розкажіть про наслідки інфляції як для споживачів так і економіки країни в цілому.
44. Як працює механізм грошово-кредитного регулювання?
45. Дайте визначення цінних паперів і назвіть їх види.
46. З яких складових утворюються фінанси країни?
47. Яка роль Національного банку і комерційних та спеціалізованих банків у сучасній кредитній системі?
48. У чому полягає сутність фондової біржі? Охарактеризуйте функції фондової біржі.
49. Яке значення та функції Державного бюджету?
50. Назвіть види податків та функції, які вони виконують для економіки країни.

51. Розкажіть про механізми регулювання зайнятості в державі.
52. Що являє собою зовнішньоекономічна політика держави?
53. Дайте характеристику складових соціальної політики держави?
54. Визначте основні напрями розвитку сучасної світової економічної системи.
55. Чим викликана необхідність інтеграції економіки України у світове господарство?
56. Поміркуйте про передумови для становлення України як процвітаючої держави.
57. Які ви бачите перспективи України в міжнародному поділі праці?
58. Назвіть основні форми міжнародного співробітництва України.
59. Що таке глобалізація? Назвіть переваги та основні загрози глобалізації.
60. Обґрунтуйте соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білецька Л.В., Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): навч. посіб. Л.В. Білецька, О.В. Білецький, В.І. Савич. 2-ге вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2009. 688 с.
2. Гальчинський А., Єщенко П. Економічна теорія. Вища школа, 2007. 503с.
3. Горленко Г.О. Економіка (профільний рівень). Тренувальні вправи + Практичні роботи: навч. посіб. для учнів 10-х кл. екон. профілю навчання. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. 76 с.
4. Горленко Г.О. Економіка (профільний рівень). Тренувальні вправи + Практичні роботи: навч. посіб. для учнів 11-х кл. екон. профілю навчання. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. 115 с.
5. Єщенко П.С. Економіка для всіх. К.: Вища шк., 2009. 478 с.
6. Зазимко А. З. Політична економія: Структурно-логічний навч. посіб. К.: КНЕУ, 2005.
7. Кокарев І. В. Основи економічної теорії: курс лекцій. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 220 с.
8. Крупська Л. П. Економіка (профільний рівень) : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. Освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 240 с., іл.
9. Крупська Л. П. Економіка (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. Освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 256 с.
10. Лагутін В.Д. Економічна теорія: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
11. Основи економічної теорії: Підручник. За заг. ред. д-ра екон.наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2008. 448 с.

12. Політична економія. Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни. За ред. д-ра екон. наук, проф. К. Т. Кривенка. К.: КНЕУ, 2003. 354 с.

13. Радіонова І.Ф. Економіка (профільний рівень). 10 клас. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. 208 с.

14. Радіонова І.Ф. Економіка (профільний рівень). 11 клас. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. 256 с.

15. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: Підручник. К.: Знання, 2008. 622с.

16. Старостенко Г. Г. Політична економія. Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2010.

17. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: Підручник. К.: Знання, 2008. 663 с.